

нацрт

ЗАКОН ЗА ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА (*)¹

DRAFT

¹ Во законот во согласност со Одлуката на Министерскиот совет на Енергетската заедница бр. D/2021/14/MC-EpC се транспонираат Директивата (ЕУ) 2018/2001 за промоција на користењето на енергија од обновливи извори и Регулативата ЕУ 2018/1999 за управувањето со Енергетската Унија и активностите во областа на климата

ПРВ ДЕЛ
ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат:

1. надлежностите на органите и институциите и политиките во областа на обновливите извори на енергија;
2. националните задолжителни цели на учеството на обновливите извори на енергија во бруто финалната потрошувачка на енергија на Република Северна Македонија;
3. промоцијата и обврските на производителите на енергија од обновливи извори;
4. мерките за поддршка за производство на енергија од обновливи извори;
5. гаранциите за потекло на електрична енергија од обновливи извори;
6. условите и правата на активните потрошувачи при производство на електрична енергија од обновливи извори;
7. прекуграничните механизми за производство и користење електрична енергија од обновливи извори и
8. други прашања од значење за обновливите извори на енергија.

Цели на законот

Член 2

Целта на овој закон е да обезбеди:

1. намалување на употребата на фосилни горива и емисиите на стакленички гасови и зголемување на искористеноста на обновливите извори на енергија заради заштита на животната средина и ублажување на климатските промени;
2. развој на претприемништвото и создавање нови работни места поврзани со добивање на енергија од обновливи извори;
3. долгорочно намалување на зависноста од увоз на енергија,
4. ефикасно користење на мерките на поддршка за инвестиции за добивање на енергија од обновливи извори на транспарентен, недискриминаторен, конкурентен и економичен начин со согласност со стратешко-планските документи во областа,
5. поттикнување на развојот и користењето на нови и иновативни технологии и
6. поттикнување на потрошувачите за поголемо користење на енергија од обновливи извори, како за производство на енергија од обновливи извори за сопствени потреби.

Дефиниции

Член 3

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. „обновливи извори на енергија“ или „обновливи извори“ се обновливи нефосилни извори на енергија како што се: водни текови, биомаса, ветер, сонце, обновливи извори на водород, биогаз, депониски гас, гас од пречистителни станици, геотермални извори на енергија и други обновливи извори на енергија;
2. „производство на биогаз“ во смисла на овој закон е процес кој се спроведува во постројка во која од биомаса се добива гасовито гориво (биогаз) кое се користи во производството на електрична и/или топлинска енергија;
3. „производство на водород“ во смисла на овој закон е процес кој се спроведува во постројка во која преку електролиза на вода се користење на електрична енергија од обновливи или други извори или преку индустриска преработка на биогазот или биомасата се добива водород кој се користи во производството на електрична и/или топлинска енергија;
4. „биомаса“ е биоразградливиот дел на продукти, отпад и остатоци од земјоделски (растителни и животински) супстанции од биолошко потекло, шумски и други сродни индустрии како што се рибарство и аквакултура, како и индустрискиот и комуналниот отпад од биолошко потекло,
5. „производител на енергија од обновливи извори“ е правно лице кое произведува електрична или друг вид енергија од обновливи извори;
6. „повторно ставање на електроцентрала во употреба“ е обновување на централа која произведува електрична енергија од обновливи извори, вклучувајќи целосна или делумна замена на инсталации или оперативни системи и опрема со цел замена на производниот капацитет или зголемување на ефикасноста или моќноста на инсталацијата;
7. „мерки за поддршка“ се инструменти или механизми за поддршка на производството на енергија од обновливи извори на енергија;
8. „премија“ е мерка на финансиска поддршка којашто се доделува на повластен производител на енергија од обновливи извори како дополнителен износ на цената која ја остварил со продажбата на произведената енергија на соодветниот пазар на електрична енергија;
9. „повластена тарифа“ е мерка на финансиска поддршка којашто се доделува на повластен производител на енергија од обновливи извори како гарантиран износ по кој му се откупува произведената електрична енергија;
10. „гаранција за потекло“ е електронски документ чијашто единствена цел е да му обезбеди доказ на крајниот потрошувач дека одреден удел или количина на енергија е произведена од обновливи извори;
11. „потрошувач – производител“ е крајниот активен потрошувач кој приклучил сопствен објект за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија со внатрешните инсталации, при што произведената електрична енергија се користи за снабдување на сопствената потрошувачка, а вишокот произведена електрична енергија се доставува до преносот систем, дистрибутивен систем, односно затворен дистрибутивен систем;
12. „заедница (задруга) на корисници на обновливи извори на енергија“ е правно лице кое е самостојно (автономно), отворено за учество на содружници или членови на доброволна основа и во кое контролата ја остваруваат содружниците и членовите кои се лоцирани во

близина на постројките / проектите за обновливи извори кои се во сопственост и развиени од правното лице, при што содружниците и членовите се физички или правни лица, како што се микро, мали и средни претпријатија или органи на локална власт, а основна цел на заедницата е да обезбеди еколошки, економски и социјални придобивки за своите содружници или членови или за локалната заедница, а не остварување профит и

13. „статистички трансфер“ е вид механизам на соработка меѓу државите со кој количината на енергија од обновливи извори договорена меѓу две или повеќе држави статистички се пренесува од една во друга држава.

(2) Останатите изрази употребени во овој закон кои не се дефинирани во ставот (1) на овој член, го имаат значењето определено со Законот за енергетика и Законот за енергетска ефикасност.

ВТОР ДЕЛ

НАДЛЕЖНОСТИ НА ОРГАНИ И ПОЛИТИКА ЗА ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Надлежни органи

Член 4

(1) Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: „Владата“) во согласност со овој закон и Законот за енергетика:

1. ја донесува Стратегијата за енергетика;
2. го донесува Националниот план за енергија и клима;
3. го донесува годишниот план за изградба на енергетски објекти и
4. врши други работи утврдени со овој закон.

(2) Министерството надлежно за работите од областа на енергетиката (во натамошниот текст: „Министерството“):

1. издава и признава лиценца за инсталатер на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори;
2. води регистар на лиценцирани инсталатери;
3. донесува Индикативен план за спроведување тендерски постапки за доделување мерки за поддршка;
4. доделува мерки за поддршка, освен оние за кои со овој или друг закон е утврдено да ги доделува друг орган;
5. спроведува тендерска постапка за избор на купувач во краен случај и
6. врши други работи утврдени со овој закон.

(3) Агенцијата за енергетика на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: „Агенцијата“):

1. донесува решение за одобрување на мерење на потенцијалот на ветерот за производство на електрична енергија и води Регистар за издадените одобренија;

2. донесува решение за упис во регистарот на електроцентрали и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори;
 3. води регистар на електроцентрали и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори;
 4. како контакт точка за инвеститорите во обновливи извори на енергија, потрошувачи - производители и задруги на корисници на обновливи извори на енергија обезбедува информации и совети во согласност со член 8 од овој закон и
 5. врши други работи утврдени со овој закон.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: „Регулаторната комисија за енергетика“):
1. донесува решение за доделување привремен статус повластен производител кој користи повластена тарифа и решение за доделување статус повластен производител кој користи повластена тарифа;
 2. води Регистар на повластени производители кои користат повластена тарифа и
 3. врши други работи утврдени со овој закон.
- (5) Операторот на пазарот на електрична енергија:
1. ја откупува електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа;
 2. ја продава електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа на трговците и снабдувачите со електрична енергија или на организираниот пазар на електрична енергија;
 3. издава, поништува и признава гаранции за потекло;
 4. води Регистар на издадени, пренесени и одземени гаранции за потекло и
 5. врши други работи утврдени со овој закон.

Стратешко-плански документи за обновливи извори на енергија

Член 5

- (1) Политиката за промовирање и користење на обновливите извори на енергија, како и за остварување на националните задолжителни цели за учеството на обновливите извори на енергија во бруто финалната потрошувачка на енергија се утврдува во Планот за енергија и клима, чишто цели, содржина и постапка за донесување и следење на неговата имплементација се уредени со Законот за енергетика.
- (2) Планирањето на изградбата на објекти за производство на електрична енергија од обновливи извори се врши со годишниот план за изградба на енергетски објекти во согласност со Законот за енергетика.
- (3) Врз основа на Планот за енергија и клима и годишниот план за изградба на енергетски објекти, Министерството секоја година донесува Индикативен план за спроведување тендерски постапки за доделување мерки за поддршка со содржина и во постапка утврдена во член 14 од овој закон.

Прописи за обновливи извори на енергија

Член 6

- (1) Покрај со овој закон, одредени прашања за планирањето, производството и потрошувачката на енергија од обновливи извори се уредуваат и со законите со кои се уредуваат вршењето на енергетските дејности, енергетската ефикасност, биогоривата и климатската акција.
- (2) Владата, на предлог на Министерството, донесува Уредба за мерки за поддршка на производството на енергија од обновливи извори, во којашто особено се уредуваат:
 1. видовите технологии за кои се доделува премија, односно повластена тарифа;
 2. посебните услови што треба да ги исполни електроцентралата или постројката за производство на водород или биогаз за производителот да се стекне со статус на повластен производител за таа електроцентрала;
 3. горната граница на инсталираната моќност на електроцентралата или капацитетот на постројката за производство на водород или биогаз за која производителот може да стекне статус на повластен производител за таа електроцентрала, односно постројка;
 4. износот и периодот на користење на повластените тарифи;
 5. видот на премиите, начин на определување на износот на премии, начинот на исплата, како и периодот на нивно користење;
 6. содржината на одлуката и јавниот оглас за спроведување на тендерска постапка за доделување на премии;
 7. начинот на спроведување на тендерската постапка и аукција за доделување на премии;
 8. задолжителните елементи на договорот за стекнување право за користење на премија и договорот за користење на премија;
 9. документите кои се доставуваат во постапката за склучување на договорот за стекнување на право за користење на премија и за склучување на договорот за користење на премија помеѓу Министерството и повластениот производител кој користи премија;
 10. содржината, формата и начинот на водење на евиденција на повластени производители кои користат премија и други мерки за поддршка и
 11. за другите мерки за поддршка: видовите технологии за кои се доделуваат, условите коишто треба да ги исполни електроцентралата, односно постројката, содржината на одлуката и јавниот оглас и начинот на спроведување на тендерската постапка за нивно доделување, периодот на користење, начинот на определување на износот и/или износот на другите мерки за поддршка, како и видовите и задолжителните елементи на договорите за користење на мерките.
- (3) Владата, на предлог на Министерството, донесува Уредба за гаранции за потекло, со којашто поблиску ги уредува:
 1. постапката на издавање, пренесување, укинување и поништување на гаранциите за потекло;
 2. формата и содржината на гаранциите за потекло;
 3. времетраењето на гаранциите за потекло и рокови за нивно поништување;
 4. начинот и постапката за признавање на гаранциите за потекло издадени во други држави и

5. содржината, формата и начинот на водење на Регистарот на гаранции за потекло.
- (4) Владата, на предлог на Министерството и по претходно решение од Комисијата за заштита на конкуренцијата, донесува годишна програма за финансиска поддршка за производство на енергија од повластени производители кои користат премија, во која особено се уредува:
 1. износот и видот на премии кои ќе се доделуваат по вид на технологии по спроведена тендерска постапка и
 2. износот на премии кои се доделуваат на постојните електроцентрали, односно постројки за производство на водород или биогаз на повластени производители кои користат премија.
 - (5) Владата, на предлог на Министерството, донесува одлука за вкупната инсталирана моќност на електроцентралите и постројките за производство на водород или биогаз на повластените производители, при што ја зема предвид индикативната траекторија за исполнување на целите предвидена во Планот за енергија и клима.
 - (6) Владата, на предлог на Министерството, донесува одлука со која ги утврдува националните задолжителни цели и тоа:
 1. за учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија и
 2. за учеството на енергија произведена од обновливи извори во финалната потрошувачка на енергија во транспортот.
 - (7) Министерот со правилник ја пропишува методологијата за пресметка на учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финална потрошувачка на енергија, во согласност со правилата чијашто примена е задолжителна согласно ратификуваните меѓународни договори.
 - (8) Министерот со правилникот за обновливи извори на енергија поблиску ги пропишува:
 1. видовите на електроцентрали за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија и постројките за производство на водород и биогаз;
 2. поблиските услови кои треба да ги исполни потрошувачот за да стане потрошувач-производител во однос на начинот на снабдување со електрична енергија, видот и максималната инсталирана моќност на постројката за производство и техничките услови за приклучување, постапката за склучување на договор меѓу потрошувачот - производител и снабдувачот со електрична енергија, начинот на доставување податоци и евидентирање на склучените договори, начинот на предавање и пресметка на вредноста на вишокот на електричната енергија произведена од потрошувачот - производител и предадена во електродистрибутивната мрежа, како и пресметковниот период и периодот на фактурирање;
 3. начинот за издавање на одобрение за мерење на потенцијалот на ветерот за производство на електрична енергија;
 4. начинот на мерење на потенцијалот на ветерот за производство на електрична енергија и
 5. содржината, формата и начинот на водење на регистарот на електроцентрали и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори, поблиско определување

на електроцентралите и постројките кои треба да се запишат во регистарот, како и постапката за упис во регистарот.

(9) Министерот со правилник ги пропишува техничките спецификации кои опремата и системите за обновливи извори на енергија мора да ги исполнуваат за да можат да користат мерки за поддршка.

(10) Министерот со правилникот за лиценцирање на инсталатери ги пропишува:

1. програмите за обука и полагање стручен испит за стекнување лиценца за инсталатер на опрема и уреди за производство на енергија од обновливи извори;
2. критериумите и постапката за лиценцирање на инсталатери;
3. постапката за полагање на испитот;
4. постапката за признавање на лиценца или сертификат на инсталатери издаден од друга држава и потребната документација;
5. формата, содржината и начинот на водење на регистарот на лиценцирани инсталатери;
6. поблиските услови кои треба да ги исполнуваат правните лица кои спроведуваат обуки за инсталатери, како и начинот на нивен избор и
7. начинот на продолжување на важноста на лиценцата.

(11) Министерот донесува тарифник со кој се определуваат надоместоците за учество на обука за инсталатери, трошоците за полагање на испитот за инсталатери, како и надоместокот за членовите на комисијата која го спроведува усниот дел од испитот за инсталатери.

(12) Регулаторна комисија за енергетика донесува правилник за повластени производители коишто користат повластена тарифа, во кој особено се пропишува:

1. начинот и постапката за донесување на решение за привремен статус на повластен производител;
2. начинот и постапката за донесување на решение за стекнување на статус на повластен производител;
3. начинот и постапката за донесување на одлука за користење на повластена тарифа;
4. начинот и постапката за престанок на решението за стекнување на привремен статус на повластен производител, односно статус на повластен производител и за престанок на одлуката за користење на повластена тарифа;
5. рокот во кој електроцентралата треба да биде пуштена во употреба;
6. формата и содржината на решенијата за стекнување на привремен статус на повластен производител, односно статус на повластен производител и на одлуката за користење на повластена тарифа и
7. формата, содржината и начинот на водење на регистарот на повластени производители кои користат повластена тарифа.

(13) Операторот на пазарот на електрична енергија донесува правила за администрирање на гаранциите за потекло во согласност со уредбата од ставот (1) на овој член и со стандардите на Асоцијацијата на тела - издавачи на гаранции за потекло, со кои поблиску ги пропишува:

1. начинот на регистрација на корисникот на Регистарот на гаранции за потекло;
2. модел-договорот кој се склучува меѓу операторот на пазарот на електрична енергија и корисникот на Регистарот на гаранции за потекло;

3. техничките правила за издавање, пренесување, укинување и поништување на гаранциите за потекло, како и за водење на Регистарот на гаранции за потекло и
4. објавувањето на податоци од јавен карактер.

(14) Операторот на пазарот на електрична енергија, по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика, донесува тарифник во кој го утврдува надоместокот за издавање, пренесување или признавање гаранција за потекло.

Национални задолжителни цели

Член 7

- (1) Националните задолжителни цели за учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија и за учеството на енергија произведена од обновливи извори во финалната потрошувачка на енергија во транспортот, како и периодите во кои треба да се остварат се утврдуваат во согласност со националните стратешки и плански документи и обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори и се пресметуваат во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (2) За исполнување на националните задолжителни цели, Владата:
 1. воведува и применува мерки кои обезбедуваат учеството на енергијата произведена од обновливи извори да биде еднакво на или поголемо од утврдените национални задолжителни цели и
 2. го определува обемот на поддршка за енергија од обновливи извори произведена во договорна страна на Енергетската заедница на начин утврден со одредбите од овој закон и во согласност со прописите за државна помош.
- (3) Заради олеснето постигнување и следење на постигнувањето на националните задолжителни цели и статистичките трансфери во согласност со член 29 од овој закон, Министерството ќе пристапи и ќе ја користи платформата за развој на обновливи извори на енергија на Европската Унија.
- (4) Секоја година, Министерството доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница податоци за:
 1. остварувањето на националните задолжителни цели и
 2. очекуваните позитивни или негативни отстапувања од индикативната траекторија за исполнување на целите предвидена во Планот за енергија и клима.

ТРЕТ ДЕЛ

ПРАВА И ОБВРСКИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Објавување на информации и обезбедување помош

Член 8

Заради олеснување на пристапот до информации за инвестирање во производство на енергија од обновливи извори, Агенцијата како контакт точка за инвеститорите во обновливи извори на енергија и потрошувачите - производители:

1. обезбедува информации и совети за инвеститорите и потрошувачите - производители за условите и постапките за инвестирање во производство на енергија од обновливи извори на енергија, односно за стекнување статус потрошувач - производител, вклучително и за нивните права и обврски;
2. изработува и редовно ажурира прирачник за инвестирање во производство на енергија од обновливи извори на енергија и стекнување статус потрошувач - производител кој особено треба да содржи јасни и прецизни информации за применливите прописи, надлежностите на вклучените органи и институции и нивни контакт информации и видовите дозволи и рокови за нивно издавање и го објавува на својата веб-страница;
3. обезбедува информации и совети за потрошувачите на електрична енергија кои сакаат да основаат или започнале постапка за основање заедница (задруга) на корисници на енергија од обновливи извори во врска со условите и постапките за регистрација и работа на заедниците (задругите), како и за пристапот до финансиски средства за нивно основање и/или работење;
4. по барање на инвеститорот, му помага во постапките за издавање на дозволи што се поведуваат и водат пред надлежните органи и институции се до пуштањето во употреба на електроцентралата, што ги вклучува, но не ограничувајќи се на постапките од областа на енергетиката, урбанистичкото планирање, градењето и животната средина и
5. ги објавува информациите за условите и постапката за стекнување лиценца за инсталатер од член 11 од овој закон, на својата веб страница.

Олеснување на постапки

Член 9

- (1) Кога со овој закон се дава правен основ со подзаконски акти да се пропишат роковите, условите и/или доказите во постапки во кои баратели се инвеститори во производство на енергија од обновливи извори, пропишаните рокови, услови и/или докази треба да бидат објективни, транспарентни, недискриминаторни и пропорционални и да ги земат предвид особеностите на поединечните технологии за производство на енергија од обновливи извори и инсталираната моќност на електроцентралата, односно постројката.
- (2) Ако електроцентрала, односно постројката за производство на енергија од обновливи извори која не е оперативна (во употреба) треба повторно да се стави во употреба:

1. условите и доказите за исполнување на условите во постапката за ставање во повторна употреба на електроцентралата, односно постројката за производство на водород и биогаз треба да бидат сразмерни на барањето и
 2. роковите за издавање на дозволи да бидат двојно пократки од роковите во постапките за издавање дозволи за нови електроцентрали, за производство на електрична енергија од обновливи извори односно постројки за производство на водород и биогаз
- (3) По исклучок од став (2) на овој член, при повторно ставање под напон на електроцентрала, односно постројка од обновливи извори на енергија, операторот на соодветната електроенергетска мрежа кој ја спроведува постапката може, ако е соодветно и оправдано врз основа на вонредни околности, како што се нарушување на безбедносните аспекти или значително влијание врз мрежата како резултат на зголемување на инсталираната моќност или изведби на инсталацијата, да побара дополнителна документација и да ги продолжи роковите за издавање на дозволата, од пропишаните согласно став (2) на овој член.

Технички спецификации за опрема и системи за обновливи извори на енергија

Член 10

- (1) Мерките за поддршка од овој закон, се доделуваат ако барателот вградува и користи опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори кои ги исполнуваат соодветните технички спецификации, како Европски стандарди, ако такви постојат, вклучувајќи еколошки ознаки, енергетски ознаки и други технички референтни системи воспоставени од европските тела за стандардизација.
- (2) При пропишување на техничките спецификации од став (1) на овој член, не смее да се ограничува конкуренцијата.

Лиценцирање на инсталатери

Член 11

- (1) Инсталирање котли и печки на биомаса, фотонапонски системи, сончеви термални и фотонапонски системи, плитки геотермални системи и топлински пумпи врши инсталатер на којшто, врз основа на посетена обука, положен испит и поднесено барање, Министерството (алтернативно: Агенцијата) му издало лиценца за инсталатер.
- (2) Лиценцата за инсталатер е со важност од пет години, со можност за продолжување согласно одредбите овој член.
- (3) Агенцијата, по пат на јавен повик, врши избор на едно или повеќе правни лица за спроведување обуки за инсталатери за период од три години, коешто ги исполнува условите во однос на:
 1. минималниот број на вработени или ангажирани стручни лица и нивното образование и работно искуство;
 2. просторот за спроведување на обука;
 3. потребната техничка опрема и
 4. методологијата за организација на обуката.

- (4) Кандидатот за стекнување лиценца за инсталатер е должен да го посети минималниот фонд на часови пропишани со правилникот од член 6 став (10) на овој закон, за да се стекне со право на полагање на испитот за инсталатери кој се состои од писмен и устен дел со практична работа, при што:
1. писмениот дел од испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Северна Македонија, избрано од Владата, во постапка во согласност со прописите од областа на јавните набавки и
 2. усниот дел од испитот го спроведува комисија која ја формира министерот и се состои од најмалку три, а најмногу пет члена од редот на вработените во Министерството (алтернативно: Агенција) и надворешни стручни лица, во зависност од видот и карактеристиките на опремата и уредите за обновливи извори на енергија.
- (5) Лиценцираниот инсталатер е должен пред истекот на важноста на лиценцата да посети обука за усовршување која ја организира избраното правно лице од став (3) на овој член.
- (6) Надоместоците за учество на обука за инсталатери, како и трошоците за полагање на испитот се на товар на кандидатот за инсталатер. Трошоците уплатени за полагање на испитот се приход на Министерството (алтернативно: Агенцијата). Висината на надоместоците за учество на обука за инсталатери, како и трошоците за полагање на испитот се определуваат според просторните и материјалните услови за спроведување на обуката, трошоците за ангажирање стручни лица за спроведување на обуките и испитите и другите трошоци потребни за спроведување на обуката.
- (7) На членовите на комисијата која го спроведува усниот дел од испитот со практична работа им следува надоместок за извршената работа, кој треба да биде соодветен на обемот и сложеноста на работата и не повисок од една третина од просечната месечна нето плата исплатена во Република Северна Македонија во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика. Средствата за исплата на надоместокот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.
- (8) Министерството (алтернативно: Агенцијата) ја признава секоја лиценца или сертификат на инсталатерите од став (1) на овој член, издадена од друга држава во согласност со обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори.
- (9) Министерството (алтернативно: Агенцијата) воспоставува и води регистар на лиценцирани инсталатери кој го објавува на својата веб страница.

Упис во Регистар на електроцентрали за производство на електрична енергија и постројки за производство на водород и биогаз од обновливи извори на енергија

Член 12

- (1) Секој производител на енергија од обновливи извори е должен да ја впише електроцентралата, односно постројката во Регистарот на електроцентрали и постројки од обновливи извори на енергија во рок од 30 дена од ставањето на електроцентралата, односно од приклучувањето на постројката на мрежа.
- (2) По исклучок од став (1) на овој член, во Регистарот не се запишуваат електроцентралите, односно постројките чијашто инсталирана моќност е еднаква на или помала од 2 kW.
- (3) Агенцијата го води и ажурира Регистарот на електроцентрали и постројки од обновливи извори на енергија.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

МЕРКИ ЗА ПОДДРШКА

Цели и видови на мерки за поддршка

Член 13

- (1) Со мерките за поддршка за обновливите извори на енергија треба да се постигнат целите определени во Стратегијата за развој на енергетиката и/или во Планот за енергија и клима.
- (2) Покрај мерките за поддршка за обновливите извори на енергија, зголемување на учеството на обновливите извори на енергија во бруто финалната потрошувачка на енергија се постигнуваат и со:
 1. развој на електроенергетскиот систем, вклучително и интерконективни водови, воведување на паметни мрежи, паметни мерни системи и складишта на електрична енергија заради овозможување на неговото сигурно функционирање во услови на зголемување на учеството на електричната енергија произведена од обновливи извори;
 2. интегрирање на електричната енергија од обновливи извори на пазарот за електрична енергија на пазарно заснован начин, со избегнување на непотребни нарушувања на пазарот на електрична енергија и со земање предвид на трошоците за интеграција во системот и стабилност на мрежата;
 3. усогласување на урбанистичко-планските документи со потребата за изградба на објекти за производство на електрична енергија од обновливи извори заради ефикасно спроведување на постапките за издавање одобренија за градење или реконструкција на електроенергетски објекти;
 4. прилагодување и проширување на постојната инфраструктура за гас во насока на олеснување на вклучување на гасот од обновливи извори на енергија и приклучување на производителите на водород и биогаз на инфраструктурата за гас и
 5. намалување на трошоците за производство на енергија од обновливите извори и на биогорива.
- (3) Мерките за поддршка за обновливите извори на енергија може да опфатат:
 1. инвестициска поддршка;
 2. даночни и царински олеснувања;
 3. повластени тарифи и премии за продадена електрична енергија, како и водород и биогаз произведени од обновливи извори на енергија;
 4. право на користење на земјиште во државна сопственост кое е предвидено за изградба на електроцентрали за производство на електрична енергија од обновливи извори во постапка уредена со закон;
 5. гарантиран откуп на електрична енергија произведена од обновливи извори преку договори за откуп на електрична енергија и/или договори за разлика;
 6. можност за производство на електрична енергија од обновливи извори наменета за сопствена потрошувачка и предавање на вишокот во електродистрибутивниот систем;
 7. обврска на снабдувачите со електрична енергија за купување на електрична енергија произведена од обновливи извори и

8. обврска за трговците со нафтени деривати и горива за транспорт за продажба на биогорива на пазарот.
- (4) На иновативна технологија за производство на електрична енергија од обновливи извори која е во рана фаза на развој и која може да придонесе за уште поголемо користење на енергијата од обновливи извори може да и биде доделена мерка за поддршка во согласност со овој или друг закон.
- (5) Утврдување и доделување на мерките за поддршка за обновливите извори на енергија се врши во согласност со воспоставената хиерархија при управување со отпадот утврдена со Законот за управување со отпадот.
- (6) Доделената мерка за поддршка за обновливите извори на енергија не смее да се промени ако таквата промена неповолно ќе влијае врз правата на корисникот на мерката за поддршка и исплатливоста на проектот за кој е доделена.
- (7) Мерките за поддршка се определуваат и уредуваат со овој или со друг закон.
- (8) Секоја мерка за поддршка која се воведува со овој или друг закон и се доуредува со прописите донесени врз основа на овој закон, се доставуваат до Комисијата за заштита на конкуренција заради донесување на решение согласно прописите за контрола на државната помош.

Индикативен план за спроведување на тендерски постапки за доделување на мерки за поддршка

Член 14

- (1) Годишниот индикативен план за спроведување на тендерски постапки за доделување на мерки за поддршка содржи:
 1. Индикативен временски период за спроведување на тендерските постапки;
 2. Вкупниот планиран капацитет/буџет кој ќе биде предмет на тендерските постапки и
 3. Технологиите за кои ќе се спроведуваат тендерските постапки.
- (2) Пред донесувањето на индикативниот план од став (1) на овој член или при негова поголема промена, Министерството врши проценка на ефективноста на применливите и применетите мерки за поддршка врз инвеститорите и различните групи на потрошувачи, како и на ефектите од нивните можни промени и воведувањето на нови мерки.
- (3) Проценката од став (2) на овој член, вклучува и проценка на можните правни и административни бариери за долгорочните договори за купопродажба на електрична енергија од обновливи извори и предлози за отстранување на идентификуваните бариери и олеснување на склучувањето на таквите договори.
- (4) Резултатите од спроведената проценка од став (2) на овој член, се земаат предвид при:
 1. креирањето на нови и/или ревидирањето на постоечките мерки за поддршка и
 2. ажурирањето на Планот за енергија и клима и изготвувањето извештаи врз основа на овој план.

Стекнување на статус на повластен производител

Член 15

Производителот на енергија од обновливи извори на кого му е доделена мерка за поддршка во постапка која е заснована на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација и утврдена со овој закон, прописите и правилата донесени врз основа на овој закон и прописите за државна помош, се стекнува со статус на повластен производител на енергија од обновливи извори (во натамошниот текст: „повластен производител“).

Доделување на право на користење на премија

Член 16

- (1) Повластениот производител кој користи премија се избира преку спроведување на тендерска постапка со аукција за доделување на право за користење на премии за повластени производители (во натамошниот текст: „тендерска постапка“).
- (2) За спроведување на тендерската постапка од став (1) на овој член, Министерството:
 1. донесува одлука за започнување на тендерска постапка;
 2. формира комисија за спроведување на тендерска постапка;
 3. ја одобрува тендерската документација;
 4. го објавува огласот и
 5. донесува одлука за избор на најповолен понудувач или одлука за поништување на тендерската постапка.
- (3) Комисијата за спроведување на тендерската постапка:
 1. ги подготвува огласот и тендерската документација во која ги наведува барањата, условите и критериумите кои треба да бидат недискриминаторни и сразмерни;
 2. ја спроведува тендерската постапка;
 3. ја спроведува евалуацијата на понудите;
 4. ја организира аукцијата и
 5. доставува предлог до Министерството за донесување на одлука за избор на најповолен понудувач или одлука за поништување на тендерската постапка.
- (4) Комисијата за спроведување на тендерска постапка е составена од три члена и нивни заменици и тоа две лица и нивни заменици од редот на вработените во Министерството и едно лице и негов заменик определени од Владата. Претседател на Комисијата е претставник од Министерството.
- (5) Членовите на Комисијата за спроведување на тендерска постапка треба да имаат најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку три години работно искуство во областа на енергетиката и/или јавните набавки.
- (6) На членовите на Комисијата за спроведување на тендерска постапка им следува месечен надоместок за извршената работа соодветен на обемот и сложеноста на работата и не повисок од една третина од просечната месечна нето-плата исплатена во Република Северна

Македонија во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика, кој се исплаќа за месеците во кои се спроведува тендерската постапка. Средствата за надоместокот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

- (7) Против одлуката од став (2) точка 5 на овој член, може да се поднесе жалба до Државната комисија за жалби по јавни набавки во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката.
- (8) По конечноста на одлуката за избор на најповолен понудувач, Министерството склучува договор за право на користење на премија со најповолниот понудувач.
- (9) Во договорот од став (8) на овој член, се утврдува рок во кој електроцентралата, односно постројката за производство на водород или биогаз ќе се стави во употреба.
- (10) Министерството може да го раскине договорот од став (8) на овој член, ако електроцентралата, односно постројката не е ставена во употреба во рокот утврден во договорот или е со инсталирана моќност поинаква од утврдената во договорот.
- (11) Повластениот производител кој се стекнал со право на користење на премија и кој ја изградил електроцентралата, односно постројката во рокот согласно договорот од став (8) на овој член, поднесува барање до Министерството за склучување на договор за користење на премија. Кон барањето се доставува и лиценца за вршење на енергетска дејност производство на електрична енергија, односно производство на водород и биогаз.
- (12) Ако се исполнети условите од договорот од став (8) на овој член и уредбата од член 6 став (2) од овој закон, Министерството, во рок од осум дена од денот на приемот на потполното барање од став (11) на овој член, склучува договор за користење на премија со повластениот производител и го запишува во евиденцијата на повластени производители кои користат премија.
- (13) Министерството ги изготвува обрасците на договорите од ставовите (8) и (12) на овој член и ги објавува на својата веб страница.
- (14) Повластен производител кој се стекнал со право на користење на премија за одредена електроцентрала, односно постројка не може да користи повластена тарифа и не може да бара гарантиран откуп на произведената енергија за истата електроцентрала, односно постројка од операторот на пазарот на електрична енергија.
- (15) Во тендерската постапка соодветно се применуваат одредбите од Законот за јавните набавки.

Обврски на повластениот производител кој користи премија

Член 17

- (1) Покрај обврските кои се однесуваат на производител на електрична енергија од Законот за енергетика, повластениот производител кој користи премија, должен е:
 1. да ја продава произведената енергија на соодветниот пазар за енергија;
 2. да доставува фактури за продадената енергија во прилог на фактурите за премија до Министерството;
 3. да доставува прогнози за производство на енергија до Министерството во периоди утврдени во договорот за користење на премија и
 4. во текот на работењето да се придржува кон обврските од договорот за користење на премија.

Обврски на Министерството во однос на договорите за користење на премија

Член 18

(1) Министерството:

1. го следи исполнувањето на обврските кои произлегуваат од договорите за користење на премија;
2. ги исплаќа премиите на повластениот производител согласно склучениот договор за користење на премија;
3. го утврдува вкупниот износ на средства за исплата на премии за следната година во програмата од член 6 став (4) од овој закон, врз основа на прогнозите за производство на електрична енергија од повластените производители кои користат премии и
4. води евиденција на склучените договори со повластените производители кои користат премија, во која ги евидентира исплатените премии, како и информациите со кои се докажува исполнувањето на условите за исплата на премии, кои се чуваат за период за кој е склучен договорот за користење на премија и уште десет години од неговото истекување.

- (2) Средствата за исплата на премиите се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија и/или од други извори на финансирање.

Стекнување на право на користење на земјиште во државна сопственост

Член 19

Одредбите од членовите 16 и 17 од овој закон, соодветно се применуваат и при доделување на мерката на поддршка право на користење на земјиште во државна сопственост кое е предвидено за изградба на електроцентрали на енергија од обновливи извори и мерката за поддршка и гарантиран откуп на енергија произведена од обновливи извори.

Купувач во краен случај

Член 20

- (1) Ако повластениот производител кој користи премија или повластениот производител кој стекнал право на користење на земјиште во државна сопственост од член 19 од овој закон, не успее да склучи договор за продажба на произведената енергија на соодветниот пазар на енергија на големо, може да склучи договор за купопродажба на енергија со трговецот или снабдувачот со соодветниот вид енергија избран во тендерска постапка од Министерството или трговецот или снабдувачот на кого Владата согласно одредбите од Законот за енергетика му наметнала обврска да обезбедува јавна услуга (во натамошниот текст: „купувач во краен случај“).
- (2) Министерството ја спроведува тендерската постапка за избор на купувач во краен случај со соодветна примена на одредбите од Законот за јавните набавки.
- (3) Купувачот во краен случај е должен, на барање на повластениот производител од став (1) на овој член, да склучи договор за купопродажба на енергијата произведена од повластениот производител и да биде балансно одговорна страна.

- (4) Ако поинаку не е уредено, обврската на купувачот во краен случај од став (3) на овој член, се однесува и на повластениот производител на кој му е доделена мерка за поддршка гарантиран откуп на енергија произведена од обновливи извори.
- (5) Периодот за кој се избира купувачот во краен случај не смее да биде подолг од пет години и се утврдува во одлуката за започнување на тендерската постапка.

Стекнување на право на користење повластена тарифа

Член 21

- (1) Регулаторна комисија за енергетика доделува статус на повластен производител кој користи повластена тарифа во транспарентна и недискриминаторна постапка согласно одредбите од овој член и правилникот од член 6 став (12) од овој закон.
- (2) Регулаторната комисија за енергетика води Регистар на повластени производители кои користат повластена тарифа и го објавува на својата веб страница.
- (3) Заинтересираната страна може да достави барање за донесување на решение за стекнување на привремен статус на повластен производител до Регулаторната комисија за енергетика, кон кое ја доставува, или Регулаторната комисија за енергетика ја обезбедува потребната документација пропишана со правилникот од член 6 став (12) од овој закон.
- (4) Ако се исполнети условите за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа, утврдени со уредбата од член 6 став (2) и одлуката од член 6 став (5) од овој закон, Регулаторната комисија за енергетика, во рок од 15 дена од денот на приемот на целосното барање, донесува решение за стекнување на привремен статус на повластен производител и го запишува во Регистарот на повластени производители кои користат повластена тарифа. Во решението се определува и рок во кој електроцентралата, односно постројката треба да биде пуштена во употреба.
- (5) Регулаторната комисија за енергетика, по барање на носителот на решението од став (4) на овој член, може да ја продолжи важноста на решението за стекнување на привремен статус на повластен производител, односно да го продолжи рокот за пуштање на електроцентралата или постројката во употреба, на начин и во постапка утврдени во правилникот од член 6 став (12) од овој закон.
- (6) Регулаторната комисија за енергетика по службена должност ја продолжува важноста на решението за стекнување на привремен статус на повластен производител, ако на повластениот производител му е издадена лиценца за вршење на енергетска дејност производство на електрична енергија или производство на водород или биогаз, до донесување на решение за стекнување на статус на повластен производител и користење на повластена тарифа а на начин и во постапка утврдени во правилникот од член 6 став (12) од овој закон.
- (7) Носителот на решението за стекнување на привремен статус на повластен производител е должен до Регулаторната комисија за енергетика да достави доказ за поднесено известување за започнување на изградба на електроцентралата, односно постројката согласно со прописите од областа на градењето.
- (8) Регулаторната комисија за енергетика донесува решение за престанок на решението за стекнување на привремен статус на повластен производител и го брише носителот на решението од Регистарот на повластени производители кои користат повластена тарифа, ако:

1. носителот на решението за стекнување на привремен статус на повластен производител не ја започнал изградбата на електроцентралата, односно постројката во рокот утврден со прописите од областа на градењето или
 2. електроцентралата, односно постројката не е пуштена во употреба во роковите утврдени со решението од ставовите (4), (5) или (6) на овој член.
- (9) За правно лице да стекне статус на повластен производител кој користи повластена тарифа, до Регулаторната комисија за енергетика доставува барање за издавање на решение за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа, кон кое ја доставува или Регулаторната комисија за енергетика ја обезбедува потребната документација пропишана со правилникот од член 6 став (12) од овој закон.
- (10) Во постапката за донесување на решение за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа, Регулаторната комисија за енергетика до Агенцијата поднесува барање за издавање на потврда дека електроцентралата, односно постројката е изградена и ги исполнува условите и инсталираната моќност утврдени со уредбата од член 6 став (2) од овој закон. Агенцијата е должна да ја издаде потврдата во рок од осум дена од денот на приемот на барањето.
- (11) Регулаторната комисија за енергетика донесува решение за стекнување на статус повластен производител кој користи повластена тарифа ако:
1. Агенцијата издаде потврда дека електроцентралата, односно постројката ги исполнува условите и инсталираната моќност утврдени со уредбата од член 6 став (2) од овој закон и
 2. барателот поседува лиценца за вршење на енергетска дејност производство на електрична енергија или производство на водород или биогаз,
 3. а во случај на барател кој е носител на решение за стекнување привремен статус на повластен производител кој користи повластена тарифа, и дека електроцентралата, односно постројката е ставена во употреба во рокот утврден со решението од ставовите (4), (5) или (6) на овој член.
- (12) Повластениот производител ја користи повластената тарифа според условите што важеле на денот на донесувањето на решението од став (11) на овој член, а ако бил носител на решението од став (4) на овој член, ја користи повластената тарифа според условите што важеле на денот на донесувањето на решението од став (4) на овој член.
- (13) Статусот повластен производител кој користи повластена тарифа може да се пренесе на друго лице на коешто му е пренесена лиценцата за вршење дејност производство на електрична енергија или производство на водород и биогаз под истите услови како за пренос на лиценца утврдени во Законот за енергетика.
- (14) Носителот на решението од ставовите (4) и (11) на овој член, е должен да ја извести Регулаторната комисија за енергетика за настанатите промени во рокови и на начин утврдени во правилникот од член 6 став (12) од овој закон.
- (15) Решенијата и одлуките што ги носи Регулаторната комисија за енергетика согласно ставовите (4), (5), (6) и (11) на овој член, се објавуваат во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб страницата на Регулаторната комисија за енергетика.

Обврски на повластениот производител кој користи повластена тарифа

Член 22

Покрај исполнување на обврските кои се однесуваат на производител на електрична енергија од Законот за енергетика, повластениот производител кој користи повластена тарифа е должен да ја продава произведената енергија единствено на операторот на пазарот на електрична енергија.

Откуп и пласман на електрична енергија од повластени производители кои користат повластени тарифи

Член 23

- (1) Операторот на пазарот на електрична енергија е должен да ја откупи целокупната електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа.
- (2) Операторот на пазарот со електрична енергија е должен, по барање на повластениот производител, да склучи договор за откуп на електричната енергија по повластени тарифи во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето. Договорот треба да е во согласност со овој закон, решението за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа на електрична енергија и правилата за пазар на електрична енергија.
- (3) Договорот од став (2) на овој член, е со важност од денот на влегувањето во сила на решението за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа.
- (4) Операторот на пазар на електрична енергија е должен да го изготви образецот за договорот од став (2) на овој член и по одобрување од Регулаторната комисија за енергетика да го објави на својата веб страница.
- (5) Повластениот производител има право да го раскине договорот од став (2) на овој член, пред истекот на рокот за којшто е склучен договорот и во тој случај го губи статусот на повластен производител кој користи повластена тарифа, без право повторно да се стекне со тој статус, освен ако електричната енергија се произведува од технологија којашто користи сировини кои се набавуваат по пазарни цени и услови.
- (6) Операторот на пазарот на електрична енергија е балансно одговорна страна за повластените производители кои користат повластена тарифа и е должен на операторот на електропреносниот систем да му ги надомести трошоците за балансирање и потребните системски услуги поврзани со работата на повластените производители кои користат повластени тарифи.
- (7) Трговците и снабдувачите со електрична енергија се должни да ја купат електричната енергија од операторот на пазарот електричната енергија што операторот на пазарот ја откупил од повластениот производител којшто користи повластена тарифа.
- (8) Потрошувачите се должни да ја купат електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа преку своите снабдувачи.
- (9) По исклучок од ставовите (7) и (8) на овој член, операторот на пазарот на електрична енергија може да одлучи електричната енергија што ја откупил од повластениот производител којшто користи повластена тарифа целосно или делумно да ја продава на организираниот пазар на електрична енергија.

- (10) Со правилата за пазар на електрична енергија, донесени врз основа на Законот за енергетика, се уредуваат и начинот на продажба, количините и просечната цена по која снабдувачите и трговците ја купуваат електричната енергија од став (7) на овој член, како и начинот на плаќање на повластените производители коишто користат повластени тарифи за откупената електрична енергија од страна на операторот на пазарот на електрична енергија.

Информации во сметките, фактурите и промотивните материјали

Член 24

Снабдувачите и/или трговците со енергија се должни да обезбедат информации за процентот на учество на енергијата произведена од повластените производители кои користат повластени тарифи и просечната цена од член 23 став (8) од овој закон, во сметките, фактурите и промотивните материјали што ги доставуваат до своите потрошувачи, како и во јавно достапното резиме со информации за количината или учеството на енергија од обновливи извори произведена од инсталации или зголемени капацитети на постојни инсталации кои биле пуштени во употреба по 18 декември 2012 година да ги наведат придобивките за животната средина или другите придобивки од енергијата од обновливи извори.

Користење на складиште од повластен производител

Член 25

- (1) Повластен производител може да инсталира складиште за енергија кое смее да го користи за складирање на енергијата произведена од електроцентралата, односно постројката за која му е доделена мерка за поддршка и нејзино подоцнежено предавање во мрежа.
- (2) Повластен производител не смее да го користи складиштето за складирање на енергија преземена од мрежа.
- (3) Одредбите од овој член, се применуваат и на производителот на електрична енергија од обновливи извори кој бара издавање на гаранција на потекло согласно член 26 од овој закон.

Гаранции за потекло

Член 26

- (1) По барање на производител на електрична енергија од обновливи извори, операторот на пазарот на електрична енергија издава гаранција за потекло за секоја произведена единица на енергија од обновливи извори со стандардна големина од 1 MWh.
- (2) Операторот на пазарот на електрична енергија обезбедува да биде издадена само една гаранција за потекло за иста единица на енергија од обновливи извори и да биде земена предвид само еднаш.
- (3) Операторот на пазарот на електрична енергија води регистар на издадени, пренесени и одземени гаранции за потекло, кој го објавува на својата веб страница.

- (4) Издавањето, преносот и одземањето на гаранциите за потекло, како и водењето на регистарот од став (3) на овој член, се врши во електронска форма, при што операторот на пазарот на електрична енергија обезбедува точност и доверливост на податоците и заштита од измами.
- (5) За издавање, пренос или признавање гаранција за потекло, барателот е должен да уплати надоместок на сметка на операторот на пазарот на електрична енергија, чијшто износ се утврдува со тарифникот од член 6 став (14) од овој закон.
- (6) Операторот на пазарот на електрична енергија може да го организира и тргувањето со гаранции за потекло преку електронска платформа.
- (7) Гаранција за потекло издадена во друга држава може да се признае, ако барателот обезбеди доказ во кој се содржат елементите пропишани во уредбата од член 6 став (3) од овој закон.
- (8) Операторот на пазарот на електрична енергија може да го одбие барањето за признавање на гаранција за потекло ако:
 1. постои сомневање во однос на точноста и веродостојноста на податоците, за што веднаш го известува Министерството кое доставува известување со образложение до Секретаријатот на Енергетската заедница или
 2. гаранцијата за потекло е издадена од држава која не е членка на Европската Унија или договорна страна на Енергетската заедница, освен ако Република Северна Македонија или Енергетската заедница не склучила договор со третата држава за меѓусебно признавање гаранциите за потекло и постои директен увоз или извор на енергија меѓу двете држави.
- (9) Издадената гаранција за потекло не се зема предвид при исполнувањето на вкупните национални задолжителни цели утврдени во одлуката од член 6 став (6) од овој закон. Преносот на гаранции за потекло, одделно или заедно со физичкиот пренос на енергија, нема да влијае врз одлуката на Владата за користење статистички трансфери, заеднички проекти или заеднички мерки за поддршка заради исполнување на националните задолжителни цели или за пресметување на бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори.
- (10) Снабдувачот и/или трговецот кој продава електрична енергија на потрошувачите го докажува учеството или количината на електрична енергија од обновливи извори во енергијата што ја продава со гаранции за потекло.
- (11) Количината на енергија од обновливи извори, која е наведена во гаранцијата за потекло што е пренесена од снабдувачот и/или трговецот со електрична енергија на трети лица, се одзема од учеството на енергија од обновливи извори во енергетскиот микс на снабдувачот и/или трговецот.

ПЕТТИ ДЕЛ

АКТИВНИ ПОТРОШУВАЧИ

Потрошувач – производител

Член 27

- (1) Потрошувачот на електрична енергија кој ги исполнува условите од овој член и правилникот од член 6 став (8) од овој закон, може да изгради електроцентра, односно постројка за производство на електрична енергија од обновлив извор на енергија, при што произведената електрична енергија да ја користи за сопствена потрошувачка, а вишокот на произведена

електрична енергија да ја предава во електродистрибутивната мрежа (во натамошниот текст: „потрошувач – производител“).

- (2) Количината на произведената електрична енергија што потрошувачот – производител ја предава во електродистрибутивна мрежа треба да биде помала од количината на електрична енергија преземена од мрежата во пресметковниот период, а доколку е предадена количина која е поголема од преземената, потрошувачот – производител нема право на пребивање за количината на предадена електрична енергија што ја надминува преземената електрична енергија.
- (3) Производството на електрична енергија не смее да биде приоритетна дејност на потрошувачот-производител кој не е од категоријата домаќинство.
- (4) Операторот на електродистрибутивната мрежа на точката на приклучување на потрошувачот - производител инсталира двонасочно броило со кое посебно се евидентираат електричната енергија преземена од мрежа и електричната енергија предадена во мрежа.
- (5) По барањето од потрошувачот - производител, снабдувачот кој го снабдува со електрична енергија е должен да:

1. склучи договор за снабдување со електрична енергија и предавање на вишокот произведена електрична енергија во електродистрибутивна мрежа или анекс на постоечкиот договор за снабдување;
2. води евиденција на склучени договори и
3. обезбедува податоци за склучените договори до операторот на електродистрибутивниот систем и Министерството.

- (6) Стекнувањето статус потрошувач-производител не влијае врз неговите права и обврски како краен потрошувач, вклучувајќи го и правото на промена на снабдувач.
- (7) Потрошувачот - производител е член на балансната група на неговиот снабдувач.

Заедници (Задруги) на корисници на обновливи извори на енергија

Член 28

- (1) Основањето и работењето на задругите на корисници на обновливи извори на енергија се врши заради задоволување на енергетските и социјалните потреби на нејзините основачи и членови и според одредбите од овој закон, Законот за енергетика и Законот за задруги, како и прописите донесени врз основа на овие закони.
- (2) Задруги на корисници на обновливи извори на енергија можат да се основаат од физички лица кои се корисници / крајни потрошувачи на електрична енергија, водород и биогас и ги исполнуваат условите од прописите наведени во став (1) на овој член.
- (3) По исклучок од став (2) на овој член, правно лице може да биде основач или член на задруга на корисници на обновливи извори на енергија ако учеството во задругата не претставува негова приоритетна дејност.
- (4) Задруга на корисници на обновливи извори на енергија може да:
 1. произведува, троши, складира и продава обновлива енергија, вклучително и преку договори за откуп на енергија од обновливи извори;
 2. споделува, во рамките на задругата, обновлива енергија што ја произведуваат електроцентралите, односно постројките во сопственост на задругата, ако ги исполнува

условите утврдени во овој член и не влијае врз правата и обврските на членовите на задругата како потрошувачи и

3. пристапува до сите соодветни енергетски пазари, директно или преку договор за агрегација, на недискриминаторски начин.
- (5) Одредбите од Законот за енергетика кои се однесуваат на условите за добивање лиценца за вршење енергетска дејност производство на електрична енергија или производство на водород и биогаз, правата и обврските на носителите на лиценца, пристапот и приклучувањето на соодветната преносна или дистрибутивната мрежа и плаќањето на трошоците за приклучување и користење на соодветната мрежа, како и на регистрација и учество на соодветниот пазар на енергија се применуваат и на задругите на корисници на обновливи извори на енергија.

ШЕСТИ ДЕЛ

ПРЕУГРАНИЧНИ МЕХАНИЗМИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО И КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Статистички трансфери

Член 29

- (1) Владата, на предлог на Министерството, а во согласност со обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори, бара од Министерскиот совет на Енергетската заедница одобрување за склучување на договор за статистички трансфер на одредена количина енергија од обновливи извори со договорна страна на Енергетската заедница или држава членка на Европската Унија (во натамошниот текст: засегната држава).
- (2) Во случај кога Република Северна Македонија е вклучена во статистички трансфер од став (1) на овој член, во која било насока, количината на енергија која е предмет на статистичкиот трансфер, во зависност од насоката, се одзема од или додава на количината на енергија од обновливи извори при пресметката на остварувањето на националните задолжителни цели утврдени во одлуката од Член 6 став (6) од овој закон.
- (3) Договорите за статистички трансфер од став (1) на овој член, се во времетраење од една или повеќе календарски години.
- (4) За секој статистички трансфер, Владата го известува Секретаријатот на Енергетската заедница или ги евидентира на платформата за развој на обновливи извори на енергија на Европската Унија, најдоцна 12 месеци на крајот на секоја година во која статистичкиот трансфер има ефект, наведувајќи ја количината и цената на енергијата вклучени.
- (5) Статистичките трансфери ќе стапат на сила откако сите договорни страни на Енергетската заедница вклучени во трансферот ќе го известат Секретаријатот на Енергетската заедница за преносот или откако ќе се исполнат сите услови за евидентирање на платформата за развој на обновливи извори на енергија на Европската Унија.
- (6) Владата и другата договорна страна за статистички трансфер можат да договорат услови кои се построги од утврдените во одредбите на овој член.

Заеднички проекти со договорни страни на Енергетска заедница и држави членки на Европската Унија

Член 30

- (1) Владата може да соработува со една или повеќе договорни страни на Енергетската заедница и држави членки на Европската Унија во реализација на заеднички проекти кои опфаќаат производство на електрична енергија или енергија за греење или ладење произведена од обновливи извори. Реализацијата на заеднички проекти може да вклучи лица од приватниот сектор.
- (2) За произведената енергија од обновливи извори во рамките на заеднички проект од став (1) на овој член, Владата доставува известување до Секретаријатот на Енергетската заедница. Известувањето не може да се менува или повлекува без согласност од државата учесник во заедничкиот проект.
- (3) Владата во рок од 90 дена по завршување на секоја година од периодот утврден во одлуката од Член 6 став (6) од овој закон, доставува известување до Секретаријатот на Енергетската заедница и државата учесник во заедничкиот проект.
- (4) Процентот или количината на произведената енергија во рамките на заедничкиот проект од став (1) на овој член, се засметува во националната задолжителна цел. Заради пресметка на исполнувањето на националните задолжителни цели утврдени со одлуката од член 6 став (6) од овој закон, количината на електрична енергија, енергија за греење или ладење од обновливи извори на енергија:

1. се одзема од количината на енергија од став (1) на овој член, која е земена предвид при пресметката на исполнување на целите на државата која го доставува известувањето од став (3) на овој член и
2. се додава на количината енергија од став (1) на овој член која е земена предвид при пресметка на исполнувањето на целите на државата која го прима известувањето од став (3) на овој член.

Заеднички проекти со трета држава

Член 31

- (1) Владата може да соработува со трета држава во реализација на заеднички проекти кои опфаќаат производство на електрична енергија од обновливи извори. Реализацијата на заеднички проекти може да вклучи лица од приватниот сектор.
- (2) Електричната енергија произведена од обновливи извори во трета држава може да се земе предвид при пресметка на исполнувањето на националните задолжителни цели утврдени во одлуката од член 6 став (6) од овој закон, ако се исполнети следниве услови:
 1. електричната енергија се користи во Енергетската заедница, под услов ако:
 - 1.1. количината на електрична енергија еднаква на евидентираната електрична енергија е постојано номинирана во доделениот интерконективен капацитет од операторите на електропреносните системи во: државата од којашто потекнува, државата во којашто се корист, и кога тоа е случај државата на транзит,

- 1.2. количината на електрична енергија еднаква на евидентираната електрична енергија е постојано регистрирана во распоредот за балансирање на операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија и
- 1.3. номинираниот капацитет и производството на електрична енергија од обновливи извори од постројката од точка 2 на овој став, се однесуваат на истиот временски период;

2. електричната енергија е произведена во нова постројка која била изградена или постојна постројка чијшто капацитет е зголемен по 18 декември 2012 година, во рамки на заедничкиот проект согласно став (1) на овој член;
3. за количината на произведена и извезена електрична енергија не е доделена мерка за поддршка од трета држава, освен инвестициска помош дадена за изградба или зголемување на капацитетот на постројката и
4. електричната енергија е произведена во трета држава која е потписничка на Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на човековите права и основни слободи или други меѓународни конвенции или договори за човекови права.

(3) Владата во согласност со обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори, го известува Секретаријатот на Енергетската заедница за:

1. Процентот или количината на електрична енергија произведена од постројки на територијата на трета држава која се засметува во националните задолжителни цели утврдени во одлуката од Член 6 став (6) од овој закон или во вкупната национална цел на секоја друга држава која учествува во заедничкиот проект и
2. Распределбата на процентот или количината од став (2) на овој член, помеѓу Република Северна Македонија и трета држава, не смее да го надмине процентот или количината што се извезува и користи во Европската Унија или Енергетската заедница, што ги исполнуваат условите утврдени во став (2) точка 1 на овој член.

(4) Владата може да поднесе барање до Секретаријатот на Енергетската заедница да се земе предвид електричната енергија од обновливи извори произведена и користена во трета држава со чијшто електропреносен систем е поврзана со интерконективен вод за кој е потребен долг период за заедничка изградба ако се исполнети следните услови:

1. изградбата на интерконективниот вод би започнала до 31 декември 2026 година;
2. интерконективниот вод не може да стане оперативен (да се стави во употреба) до 31 декември 2030 година, но може да стане оперативен до 31 декември 2032 година;
3. откако ќе стане оперативен, интерконективниот вод ќе се користи за извоз на електрична енергија од обновливи извори кон Енергетската заедница и
4. барањето се однесува на заеднички проект што ги исполнува критериумите наведени во став (2) точки 2 и 3 на овој член и на количина на електрична енергија што не е поголема од количината што ќе се извезе кон Енергетската заедница откако интерконективниот вод ќе стане оперативен.

(5) Владата во рок од 90 дена по завршување на секоја година во рамки на периодот утврден во одлуката од Член 6 став (6) од овој закон, доставува известување до третата држава учесник во

заедничкиот проект и до Секретаријатот на Енергетската заедница во согласност со одредбите од овој член и во кое се наведува:

1. вкупната количина на електрична енергија или енергија за греење или ладење произведени од обновливи извори во текот на годината од електроцентрала или постројката што била предмет на известувањето и
 2. количината на електрична енергија произведена од обновливи извори во текот на годината во таа електроцентрала или постројка која се засметува во вкупните национални задолжителни цели утврдени во одлуката од Член 6 став (б) од овој закон и во согласност со условите за известување од став (3) на овој член и
 3. доказот за исполнување на условите утврдени во став (2) на овој член.
- (б) Известувањата доставени согласно овој член не може да се менуваат или повлекуваат без заедничка согласност на Владата и државата членка на Европската Унија или третата држава учесник во заедничкиот проект.
- (7) Количината на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија за која се известува во согласност со одредбите од овој член, се додава на евидентираната количина на енергија од обновливи извори заради пресметка на исполнувањето на вкупните национални задолжителни цели утврдени со одлуката од Член 6 став (б) од овој закон.

Координација на мерки за поддршка

Член 32

- (1) Во согласност со обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори, Владата може да одлучи да се придружи или делумно да ги координира своите мерки за поддршка на користењето на обновливи извори на енергија со една или повеќе држави членки на Европската Унија и/или со договорните страни на Енергетската заедница, при што одредена количина на енергијата од обновливи извори произведена на територија на државата која учествува во заедничките мерки за поддршка може да се засмета во вкупната национална цел на Република Северна Македонија и обратно, ако засегнатата држава:
1. направи статистички трансфер на определени количини на енергија од обновливи извори во Република Северна Македонија во согласност со Член 29 од овој закон или
 2. во договор со другите држави-учеснички воспостави правила за распределба по кое меѓу нив се распределуваат количините на произведена енергија од обновливи извори. Правилата од оваа точка се доставуваат до Секретаријатот на Енергетската заедница најдоцна 90 дена по завршувањето на првата година кога правилата влегле во сила.
- (2) Во рок од 90 дена по завршувањето на секоја година, Владата, доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница известување со вкупната количина на електрична енергија или енергија за греење или ладење од обновливи извори произведени во текот на годината која е предмет на правилата за распределба од став (1) точка 2 на овој член.
- (3) Заради пресметување на исполнувањето на националните задолжителни цели утврдени со одлуката од Член 6 став (б) од овој закон, количината на електрична енергија или енергија за греење или ладење од обновливи извори што се известува во согласност со став (2) на овој член,

се прераспределува меѓу вклучените држави во согласност со правилата за распределба од став (1) точка 2 на овој член.

Пресметка на произведена енергија при зголемување на капацитет

Член 33

При вршење на пресметките од Член 30 и Член 31 од овој закон, количината на електрична енергија произведена од обновливи извори, која е резултат на зголемувањето на капацитетот на електроцентралата, се смета дека е произведена во посебна електроцентралата од моментот кога се случило зголемувањето на капацитетот.

СЕДМИ ДЕЛ НАДЗОР

Член 34

- (1) Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, освен над прописите и правилата донесени или одобрени од Регулаторната комисија за енергетика.
- (2) Министерството врши надзор над работењето на Агенцијата во согласност со овој закон.
- (3) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор над работењето на носителите на лиценци во однос на исполнување на нивните обврски утврдени во издадените лиценци.
- (4) Вршењето на надзорот од овој член се заснова на начелото на законитост, одговорност и самостојност во остварувањето на надлежностите утврдени со овој и друг закон.

ОСМИ ДЕЛ
ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Прекршочна постапка

Член 35

- (1) Поведување на прекршочна постапка за прекршоци утврдени во овој закон можат да побараат органите кои со овој закон се задолжени да вршат надзор.
- (2) Барањето за поведување на прекршочна постапка се поднесува до надлежниот суд.
- (3) На постапките од став (1) од овој член се применуваат соодветно одредбите од Законот за прекршоците.

Прекршоци

Член 36

- (1) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како микротрговец, глоба во износ од 300 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како мал трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како среден трговец и глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како голем трговец, ако:
 1. како повластен производител кој користи премија не доставува прогнози за производство на енергија до Министерството (член 17 став (1));
 2. како купувач во краен случај одбие да склучи договор за купопродажба на енергијата произведена од повластениот производител (член 20 став (3));
 3. како носител на решение за стекнување привремен статус повластен производител кој користи повластена тарифа или решение за стекнување статус повластен производител кој користи повластена тарифа не ја извести Регулаторната комисија за енергетика за настанатите промени (член 21 став (14));
 4. како повластен производител кој користи повластена тарифа не ја продава произведената електрична енергија единствено на операторот на пазарот на електрична енергија (член 22),
 5. како трговец или снабдувач со енергија не ја купи енергијата од операторот на соодветниот пазар на енергија што операторот на пазарот ја откупил од повластениот производител којшто користи повластена тарифа (Член 23 став (7));
 6. како снабдувач или трговец со електрична енергија не ги обезбедува информациите до потрошувачите во согласност со Член 24 од овој закон и
 7. како повластен производител го користи складиштето за складирање на енергија преземена од мрежа (член 25 став (2)).
- (2) Глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото класифицирано како микротрговец, глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото

класифицирано како мал или среден трговец и глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото класифицирано како голем трговец за прекршок за дејствата од ставот (1) на овој член.

ДЕВЕТТИ ДЕЛ

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Преодни одредби

Член 37

- (1) Електроцентрали и постројките запишани во Регистарот на електроцентрали и постројки од обновливи извори на енергија чијашто инсталирана моќност е еднаква на или помала од 2 MW остануваат запишани во Регистарот.
- (2) Одлуките со кои на повластените производител му се доделува право на користење повластена тарифа се применуваат до истекот на нивната важност утврдена во одлуката.
- (3) Постапките за стекнување привремен статус повластен производител кој користи повластена тарифа и стекнување статус повластен производител кој користи повластена тарифа започнати до денот на отпочнувањето на примената на овој закон, ќе завршат согласно со одредбите од законите според кои се започнати.
- (4) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (5) Подзаконските акти донесени врз основа на Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19 и 236/22) соодветно се применуваат до влегувањето во сила на подзаконските акти предвидени со овој закон со кои се уредуваат истите прашања.

Завршна одредба

Член 38

Овој закон влегува во сила осум дена од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе отпочне да се применува шест месеци од денот на неговото влегување во сила.